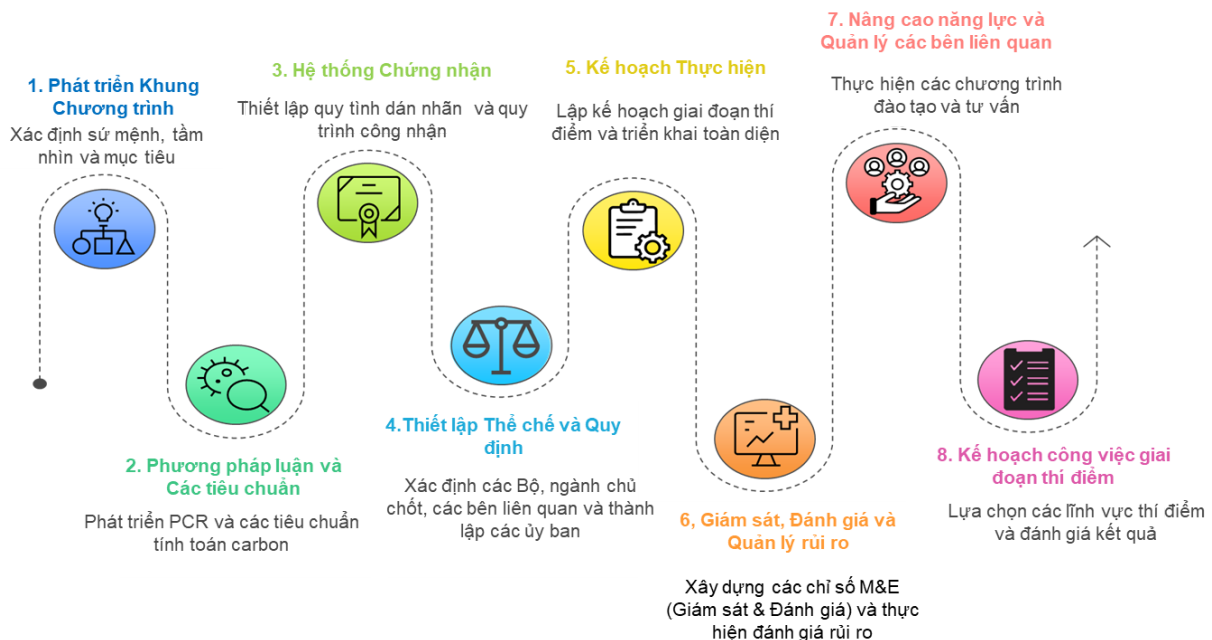

D3. THIẾT KẾ CHƯƠNG TRÌNH DÁN NHÃN CARBON TỰ NGUYỆN, KẾ HOẠCH TRIỂN KHAI CHI TIẾT CHO GIAI ĐOẠN THÍ ĐIỂM VÀ CÁC LƯU Ý VỀ THAM VẤN VỚI CÁC CƠ QUAN NHÀ NƯỚC LIÊN QUAN

Tóm tắt nội dung chính

Báo cáo này trình bày thiết kế tổng thể của Chương trình dán nhãn carbon tự nguyện (VCLP) cho Việt Nam, thông qua việc xây dựng một khuôn khổ đầy đủ nhằm vận hành các hoạt động tính toán, xác minh, dán nhãn và quản trị dấu chân carbon cấp sản phẩm (CFP). Báo cáo xác định các tiêu chuẩn kỹ thuật, cơ chế tổ chức, thể chế, cách tiếp cận triển khai và các quy trình vận hành cần thiết để hướng dẫn các cơ quan quản lý nhà nước và doanh nghiệp trong việc triển khai một hệ thống dán nhãn carbon có độ tin cậy cao và phù hợp với thông lệ quốc tế.

Báo cáo thiết kế được cấu trúc xoay quanh tám nội dung cốt lõi của VCLP (Hình ES.1), bao gồm: (i) xác định khuôn khổ chương trình; (ii) xây dựng phương pháp luận và tiêu chuẩn; (iii) thiết lập quy trình chứng nhận và công nhận; (iv) xây dựng khuôn khổ thể chế và pháp lý; (v) lập kế hoạch triển khai theo từng giai đoạn; (vi) thiết lập cơ chế giám sát, đánh giá và quản lý rủi ro; (vii) thực hiện nâng cao năng lực và tham vấn, huy động các bên liên quan; và (viii) xây dựng kế hoạch thí điểm nhằm kiểm nghiệm hệ thống trong một số ngành/lĩnh vực được lựa chọn trước khi triển khai trên phạm vi toàn quốc.

Hình ES 1. Khung thiết kế chương trình, triển khai và thực hiện thí điểm

Thiết kế chương trình được đề xuất đã xem xét các ý kiến đóng góp thu thập từ nhiều bên liên quan trong suốt quá trình xây dựng, cũng như tham khảo kinh nghiệm từ các chương trình dán nhãn carbon quốc gia của một số quốc gia như Thái Lan, Nhật Bản, ... Dự thảo thiết kế chương

trình đã được trình bày và lấy ý kiến từ các bên liên quan chủ chốt tại hội thảo tham vấn tổ chức vào ngày 5 tháng 11 năm 2025. Trên cơ sở các ý kiến tham vấn này, thiết kế và kế hoạch triển khai VCLP đã được hoàn thiện và trình bày trong báo cáo. Các bên liên quan¹ cũng nhấn mạnh tầm quan trọng của việc triển khai VCLP và đóng góp ý kiến cho khuôn khổ chương trình.

- Việt Nam đang chịu áp lực ngày càng lớn từ các thị trường quốc tế, bao gồm Cơ chế điều chỉnh biên giới carbon của Liên minh châu Âu (EU CBAM) và các yêu cầu về phát triển bền vững từ các nhà mua hàng quốc tế, làm gia tăng tính cấp thiết của việc xây dựng một hệ thống quốc gia để công bố dấu chân carbon ở cấp độ sản phẩm.
- Các bên liên quan trong ngành thể hiện sự ủng hộ mạnh mẽ đối với VCLP, nhưng đồng thời cần có hướng dẫn rõ ràng và nhất quán, đặc biệt là các công cụ tính toán được chuẩn hóa và các phương pháp luận theo từng ngành/lĩnh vực.
- Khả năng mở rộng trong dài hạn đòi hỏi việc triển khai thí điểm hiệu quả, sự phối hợp chặt chẽ giữa các cơ quan/tổ chức liên quan, và các chương trình tăng cường năng lực mang tính chiến lược cho doanh nghiệp và các tổ chức xác minh.
- Chương trình cũng cần bao gồm việc phát triển hạ tầng số và năng lực xác minh độc lập nhằm bảo đảm tính minh bạch, nhất quán và độ tin cậy.

Nhìn chung, thiết kế chương trình phản ánh mức độ sẵn sàng hiện nay của Việt Nam và kỳ vọng của các bên liên quan đối với việc triển khai VCLP, đồng thời làm rõ cả những cơ hội và thách thức.

Khuyến nghị chính

Báo cáo đưa ra các khuyến nghị sau đây để Chính phủ Việt Nam xem xét nhằm xây dựng và triển khai một Chương trình dán nhãn carbon tự nguyện (VCLP) mang tính thực tiễn và có khả năng mở rộng.

- Thiết lập **cơ sở dữ liệu đánh giá vòng đời (LCA) cấp quốc gia** với các hệ số phát thải đặc thù của Việt Nam nhằm nâng cao độ chính xác và khả năng so sánh của việc tính toán dấu chân carbon sản phẩm (PCF).
- Phát triển một **nền tảng số tập trung** để hỗ trợ nộp hồ sơ đăng ký, rà soát tài liệu, theo dõi quá trình xác minh và công bố thông tin nhãn sản phẩm thông qua mã QR.
- Xác định và chính thức hóa **vai trò của các tổ chức công nhận và xác minh** nhằm bảo đảm tính độc lập, tránh xung đột lợi ích và bảo đảm chất lượng kết quả tính toán dấu chân carbon (CFP).
- Xây dựng các **Quy tắc danh mục sản phẩm (PCRs)** theo từng ngành/lĩnh vực nhằm chuẩn hóa quy tắc và ranh giới tính toán CFP giữa các ngành.
- Cung cấp **hỗ trợ xác minh từ phía Nhà nước trong giai đoạn khởi động**, ưu tiên các doanh nghiệp nhỏ và vừa (SMEs) nhằm giảm chi phí tuân thủ ban đầu và khuyến khích sự tham gia bình đẳng.

¹ Các bên liên quan tham gia hội thảo tham vấn bao gồm đại diện của MAE, DCC, các bộ/ngành liên quan, các hiệp hội ngành nghề, doanh nghiệp khu vực tư nhân, các chuyên gia kỹ thuật và các bên liên quan khác thuộc khu vực công và tư. Để biết thêm chi tiết, vui lòng tham khảo Mục 4 của tài liệu này.

- Phát triển **các công cụ, biểu mẫu và hướng dẫn kỹ thuật được chuẩn hóa** để hỗ trợ doanh nghiệp trong việc tính toán và lập hồ sơ CFP.
- Lồng ghép các sản phẩm được dán nhãn carbon vào **chính sách Mua sắm công xanh (GPP)** và **xem xét các cơ chế khuyến khích** (ví dụ: ưu đãi tài chính hoặc hỗ trợ chứng nhận) nhằm kích thích nhu cầu của doanh nghiệp và tăng cường sự công nhận của thị trường.

Thí điểm dán nhãn carbon

Trong bước tiếp theo, Tư vấn sẽ triển khai thí điểm Chương trình Dán nhãn Carbon Tự nguyện (VCLP) trong giai đoạn từ tháng 1 đến tháng 4 năm 2026, phù hợp với kế hoạch công việc được trình bày tại Bảng ES1 (theo Sản phẩm 4 (D4) của nhiệm vụ này).

Bảng ES 1. Lộ trình thực hiện giai đoạn thí điểm

Nhiệm vụ 4. Báo cáo về kết quả chi tiết của giai đoạn thí điểm tại các ngành được lựa chọn và tổng hợp tất cả các hoạt động đào tạo, nâng cao nhận thức			
Các hoạt động		Sản phẩm đầu ra dự kiến	Thời gian và thời hạn
Hoạt động 4.1	Xây dựng và thống nhất với DCC về lựa chọn ngành, kế hoạch triển khai giai đoạn thí điểm, chương trình đào tạo và lịch trình	Lựa chọn ngành (đã hoàn thành) và kế hoạch triển khai	08/ 01/ 2026
Hoạt động 4.2	Tổ chức 02 khóa đào tạo và hội thảo nâng cao năng lực cho các bên liên quan	Tăng cường đào tạo và nâng cao năng lực	09/03/2026
Hoạt động 4.3	Thực hiện giai đoạn thí điểm (khảo sát thực địa phục vụ thu thập và xác thực dữ liệu, đánh giá, thẩm tra, quy trình chứng nhận)	Hoàn thành giai đoạn thí điểm	15/04/2026
Hoạt động 4.4	Xây dựng báo cáo về kết quả chi tiết của giai đoạn thí điểm	Hoàn thiện Sản phẩm 4 (D4): Báo cáo kết quả chi tiết của giai đoạn thí điểm, ngành được lựa chọn, biên bản sự kiện và hội thảo	25/04/2026

Đối với hoạt động thí điểm dán nhãn carbon, ba ngành gồm chế biến thực phẩm, hóa chất và bột giấy & giấy đã được lựa chọn trên cơ sở mức độ tiếp cận thị trường xuất khẩu, tiềm năng giảm phát thải khí nhà kính (KNK) và mức độ sẵn sàng về đo lường, báo cáo và thẩm định

(MRV). Các bài học rút ra từ quá trình thí điểm sẽ giúp hoàn thiện thiết kế VCLP và làm cơ sở để triển khai giai đoạn khởi động hướng tới nhân rộng trên phạm vi toàn quốc.

Hướng triển khai tiếp theo

Báo cáo kết luận rằng giai đoạn thiết kế VCLP sẽ thiết lập một nền tảng kỹ thuật và thể chế vững chắc cho chương trình dán nhãn carbon quốc gia. Cấu trúc chương trình, phân định vai trò thể chế, quy trình công nhận và chứng nhận, khái niệm nền tảng số, cùng với cách tiếp cận quản lý rủi ro kết hợp với nhau tạo thành một khung chương trình được tổ chức bài bản, có tính khả thi và khả năng mở rộng. Nhìn chung, thiết kế cho thấy Việt Nam đã sẵn sàng về mặt kỹ thuật để thí điểm một chương trình dán nhãn carbon, đáp ứng đồng thời các mục tiêu khí hậu trong nước cũng như các yêu cầu quốc tế về khí hậu và thị trường sản phẩm. Việt Nam có thể xây dựng một cơ chế quốc gia về dán nhãn carbon sản phẩm, có khả năng từng bước phát triển thành một hệ thống bắt buộc và được công nhận rộng rãi, gắn với mua sắm công xanh và thị trường carbon trong nước.

Kế hoạch công việc cho giai đoạn thí điểm đưa ra một lộ trình rõ ràng nhằm thí điểm và hoàn thiện VCLP trước khi chính thức triển khai chương trình. Kế hoạch này bao gồm việc lựa chọn các ngành ưu tiên, tổ chức các khóa đào tạo nâng cao năng lực, triển khai thí điểm tại các cơ sở doanh nghiệp, và đánh giá kết quả xác minh và chứng nhận. Việc hoàn thành các hoạt động này sẽ tạo ra kinh nghiệm thực tiễn và các bài học cần thiết để hoàn thiện các tiêu chuẩn của chương trình và bảo đảm mức độ sẵn sàng cho việc triển khai VCLP trên thực tế.